

نوسانات فصلی جمعیت سوسک پوست‌خوار مدیترانه‌ای کاج، (*Orthotomicus erosus* (Wollaston) (Col.: Curculionidae)

در بوستان جنگلی چیتگر تهران

تورج ارکانی^۱، هادی استوان^{۱*}، حسین فرازمند^۲، مهدی غیبی^۱

۱- به‌ترتیب دانشجوی دکتری، استاد و استادیار، گروه حشره‌شناسی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز

۲- دانشیار، موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران، ایران

چکیده

یکی از مهم‌ترین مشکلات درختان کاج در پارک چیتگر، شیوع آفت سوسک پوست‌خوار کاج، *Orthotomicus erosus* (Wollaston) (Col.: Curculionidae: Scolytinae) است که علاوه بر خسارت مستقیم، به‌عنوان ناقل بیماری‌های مختلف نیز عمل می‌کند. به‌منظور مطالعه نوسانات فصلی سوسک پوست‌خوار مدیترانه‌ای کاج، نمونه‌برداری حشره کامل از شاخه‌ها و تنه‌های درختان کاج آلوده از مناطق مختلف پارک چیتگر تهران، در سال‌های ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۵ انجام شد. تعداد ۱۲ کانون آلوده در پارک چیتگر انتخاب و در هر کانون تعداد ۴ تله فرومونی از نوع کراس‌تراپ به فاصله ۵۰ متر، در اسفند ۱۳۹۳ نصب گردید. در داخل هر تله یک پخش‌کننده فرومون تجمعی سوسک پوست‌خوار مدیترانه‌ای کاج و یک پخش‌کننده کایرومون درخت کاج، نصب گردید. براساس تاریخ شکار تله‌ها، ظهور حشرات کامل سوسک پوست‌خوار در اوایل فروردین بوده و پرواز آن‌ها تا اواسط آذر ادامه داشت. میانگین شکار روزانه حدود ۴ سوسک به ازای هر تله بود. از اواسط آذر به بعد تله‌ها فاقد شکار بودند. با توجه به نوسانات جمعیت آفت در منطقه، سوسک پوست‌خوار مدیترانه‌ای کاج در تهران دارای حداقل ۶ نقطه اوج پرواز بود. اوج شکار تله‌ها، در تاریخ‌های ۸ خرداد، ۷ تیر، ۵ و ۲۵ مرداد، ۴ شهریور، ۳ مهر ماه مشاهده شد. بیشترین شکار حشرات کامل آفت به ترتیب در ماه‌های شهریور، تیر، مرداد، خرداد و مهر ماه با میانگین روزانه شکار به ازاء هر تله، ۹/۲، ۷/۷، ۷/۲، ۵/۷ و ۱/۶ سوسک به‌دست آمد. همچنین میانگین شکارکل در طی فصل‌های بهار، تابستان، پاییز و زمستان، به‌ترتیب، ۴۰۱، ۱۱۴، ۱۱۵۹ و صفر سوسک به ازاء هر تله بود و لذا بیشترین فعالیت آفت به‌ترتیب، در فصل‌های تابستان، بهار و پاییز می‌باشد. بررسی میزان شکار در کانون‌های مختلف پارک نشان داد که بیشترین شکار حشرات کامل آفت در بخش‌های شمالی و کمترین شکار در بخش‌های جنوبی پارک ثبت شده است.

واژه‌های کلیدی: سوسک پوست‌خوار مدیترانه‌ای کاج، نوسانات جمعیت فصلی، فرومون، کایرومون

* نویسنده رابط، پست الکترونیکی: Ostovan2001@yahoo.com

تاریخ دریافت مقاله: ۹۶/۱۰/۱۱- تاریخ پذیرش مقاله: ۹۶/۱۲/۱۴

